Docnr1

ZLTO De Peel

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
t.a.v. de Gedeputeerden voor handhaving en landbouw mevrouw Boelema en de heer Oudenhoven

Datum
4 november 2026

Onderwerp
Beschikking van 24 september 2026 (kenmerk Z/502423) en gewasbescherming rondom de Peel

Contact
zltodepeel@zlto.nl

Geachte mevrouw Boelema en mijnheer Oudenhoven,

Bij beschikking van 24 september 2026 (kenmerk Z/502423) heeft u het handhavingsverzoek van Stichting Werkgroep Behoud De Peel afgewezen en voor 18 percelen een overtreding van artikel 5.1, eerste lid, onder e, van de Omgevingswet vastgesteld, met een waarschuwing aan de gebruikers en eigenaren. Bij herhaling bent u voornemens handhavend op te treden, zodat leden van onze afdeling voor 2027 met een vergunningplicht en/of een mogelijke overtreding worden geconfronteerd terwijl zij nu hun teeltplan moeten maken. De hiervoor genoemde waarschuwing is overigens niet de enige brief. Wij hebben begrepen dat veel leden en niet-leden een dergelijke waarschuwing hebben ontvangen.

Wij zijn van mening dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de percelen van onze leden, in de praktijk vooral akkerbouw, geen significante gevolgen heeft voor Natura 2000-gebieden, die aan de hand van een voortoets met objectieve gegevens kan worden onderbouwd.

De voortoets is de juiste toets

Een vergunning voor een Natura 2000-activiteit is nodig als significante gevolgen niet op voorhand zijn uitgesloten. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State overwoog in haar uitspraak van 2 april 2025 (ECLI:NL:RVS:2025:1428) bij lelieteelt dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden kan leiden, 'tenzij op voorhand significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten'. Die uitsluiting is het onderwerp van de voortoets.

De waarschuwing en een eventuele handhavingsprocedure is niet nodig. Wij zijn van mening dat de uitsluiting van significante effecten kan worden onderbouwd met gegevens over de teelt, de wijze van toepassing en de afstand. Inmiddels zijn diverse onderzoeken verricht over de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen en natura 2000 gebieden.

Uit het onderzoek [redacted] Agro Advies BV blijkt dat op circa 60 meter van een lelieperceel, een teelt met een uitgebreid middelenpakket, geen overdracht van gewasbeschermingsmiddelen is gemeten. Dit onderzoek is als **bijlage 1** bij deze reactie op uw waarschuwing toegevoegd.

Teelt, techniek en afstand

Uit uw besluit blijkt dat op de betreffende percelen vooral maïs, aardappelen, suikerbieten, zomergerst, veldbonen, uien, gras en zomertarwe worden geteeld. Het zijn akkerbouwteelten, waarbij laag wordt

gespoten, met de spuitboom dicht bij het gewas. Dat is een ander emissieprofiel dan bij teelten waarbij hoog of over de kop wordt bespoten. De techniek ontwikkelt zich bovendien snel: met gerichte toepassing, zoals spotsprayers, kan tot ruim 90 procent gericht worden gespoten, waardoor veel minder middelen buiten het gewas terecht komen. Uw beschikking maakt geen onderscheid naar teelt, techniek of afstand. Percelen op circa 116 meter van het gebied, met aardappelen en maïs, krijgen dezelfde waarschuwing als percelen op circa 1.400 meter.

Reactie op de onderbouwing van uw waarschuwing

Uw waarschuwing steunt op twee rapporten die de werkgroep heeft aangedragen. Geen van beide rapporten stelt vast dat het gebruik op de percelen van onze leden significante gevolgen heeft. De rapporten staan vol met vragen en aannames. Hierna lichten wij dat toe.

Het rapport van Schuttelaar & Partners (16 december 2025) is een haalbaarheidsverkenning voor de provincie Drenthe, gebaseerd op interviews, zonder metingen en zonder beoordeling van de Peel-gebieden. Het meldt dat onderzoek ontbreekt naar een directe causaliteit tussen het gebruik op landbouwpercelen en effecten op Natura 2000-gebieden, dat de spuitactiviteiten van een specifieke teler niet zijn te koppelen aan stoffen in een Natura 2000-gebied, en dat een lage concentratie op zichzelf niets zegt over het ecologisch risico. Het adviseert op dit moment geen voortoets, tenzij de overheden monitoring, kennis over emissieroutes, effectonderzoek en geborgde maatregelen organiseren. Het rapport noemt ook een tussenperiode met afspraken met de sector, waarin de voortoets wordt gebruikt om te beoordelen of een activiteit binnen die kaders blijft. Kortom, dit onderzoek gaat niet over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de percelen van onze leden, maar over de vraag onder welke voorwaarden een voortoets en een vergunningsvrije toepassing mogelijk worden. Dit is op de eerste pagina van deze reactie al uiteengezet: aan de hand van de beschikbare gegevens kan objectief worden vastgesteld dat er geen sprake is van een significant effect.

Het rapport van Wageningen Environmental Research is een verkennende beoordeling op basis van bestaande meetgegevens uit 12 gebieden, waarvan de Peel-gebieden alleen met plantenmonsters. Het rapport stelt dat in de bodem geen drempelwaarden worden overschreden, met een veiligheidsfactor van 1000. In plantenmonsters zijn voor negen stoffen overschrijdingen vastgesteld, en bij circa 22 procent van de plantenmonsters kan de gecombineerde belasting boven een voorlopige risicodrempel liggen. Het rapport concludeert dat een negatief effect niet met zekerheid kan worden uitgesloten. Het rapport zegt bovendien dat herkomst niet aan één agrariër is toe te rekenen, dat een voortoets alleen zinvol is op het niveau van het natuurgebied en het omliggende landgebruik, en dat geen erkende methoden bestaan om effecten van pesticiden op Natura 2000-gebieden te kwantificeren. Spuitdrift is volgens het rapport vooral op korte afstand, binnen 50 meter, relevant. In de Peel-gebieden waren de hoogste concentraties op meer dan 100 meter van het landbouwgebied niet hoger dan 22,1 microgram per kilogram droge stof, op basis van tien bladmonsters van één eik. Kortom, het rapport stelt geen significant gevolg vast.

Onderzoeken tonen aan dat er geen significante effecten zijn

Waar het in de kern om gaat is dat aangetoond moet worden dat er geen significante effecten zijn op het natura 2000 gebied. Dit kan aangetoond worden door middel van onderzoek. Uit het onderzoek van

Steenbakkers Agro Advies BV van 19 november 2025 blijkt naar onze mening dat er geen effecten waarneembaar zijn op het naastgelegen biologisch geëxploiteerde terrein van De Peelconnectie terwijl het ging op de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen op een lelieteeltperceel.
Gedurende het groeiseizoen van 2025 zijn drie keer gelijktijdig gewasmonsters genomen op beide locaties, in totaal zes analyses. De monsters zijn genomen door een onafhankelijk geaccrediteerd monsternemer en geanalyseerd door een onafhankelijk geaccrediteerd laboratorium. De afstand tussen de perceelsgrens van het lelieperceel en het terrein van De Peelconnectie bedraagt circa 60 meter, en valt daarmee buiten de spuitzonering van 50 meter. De bemonsterde plekken liggen circa 80 tot 90 meter uit elkaar.
Op het lelieperceel zijn in alle analyses meerdere werkzame stoffen aangetroffen, in overeenstemming met de door de teler verstrekte registratie van de toegepaste middelen, met gehalten tot 29 mg/kg. Op het terrein van De Peelconnectie zijn in alle drie de analyses geen stoffen boven de rapportagegrens aangetroffen. De adviseur concludeert dat geen meetbare overdracht is vastgesteld en dat de gewassen van De Peelconnectie niet zijn beïnvloed door de middelen op het naastgelegen lelieperceel.
Het onderzoek laat wel zien dat bij een teelt met een uitgebreid middelenpakket, op circa 60 meter afstand en met onafhankelijke monstername, geen overdracht is gemeten. Dat is van belang, omdat de percelen waarop uw beschikking ziet in de regel op een grotere afstand van het Natura 2000-gebied liggen en sprake is van een minder intensieve teelt.
Voor zover u gewicht toekent aan de metingen van Meten=Weten merken wij op dat Schuttelaar & Partners daarbij zelf kanttekeningen maakt: de stoffenlijst bevat ook biociden en stoffen van vermoedelijk particulier gebruik, er zijn stoffen aangetroffen in ongebruikte filters en er is niet gemonitord welke agrarische activiteiten plaatsvonden.

Onvoldoende onderzoek

Uw beschikking stelt vast dat gewasbeschermingsmiddelen zijn gebruikt en leidt daaruit af dat een vergunning nodig is. Zij beoordeelt niet of op de betreffende percelen, met de betreffende teelt, techniek en afstand, significante gevolgen op voorhand zijn uit te sluiten. U kwalificeert de mogelijke gevolgen zelf als 'van belang'. Op basis van welke gegevens u deze kwalificatie baseert is voor ons onduidelijk en blijkt ook niet uit de waarschuwing.

Voor een deel van de percelen heeft u op basis van gewasgegevens van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland aangenomen dat middelen zijn gebruikt. Los van het feit dat er middelen zijn gebruikt betekent dat niet automatisch dat in dat geval sprake is van significante effecten op Natura 2000 gebieden.

Convenant en verzoek om overleg

Er wordt gewerkt aan het convenant toekomstige gewasbescherming. Het voorlopige convenant is zowel door de provincie als door (Z)LTO ondertekend. Voor Natura 2000 zijn aparte afspraken gemaakt: er wordt onderzoek gedaan naar de aard en herkomst van aangetroffen stoffen, en vooruitlopend daarop worden maatregelen genomen om negatieve gevolgen te beperken. Die maatregelen zouden uiterlijk 1 januari 2027 bekend moeten zijn. Gelet op deze maatregelen verzoeken wij u om de handhavingsprocedures in 2027 niet in gang te zetten.

Daarnaast willen wij op basis van de hiervoor genoemde onderzoeken namens onze leden met u in gesprek waarbij wij aan de hand van het concrete onderzoek maar ook op basis van de beschikbare onderzoeken van spuittechnieken kunnen toelichten dat er geen significante effecten waarneembaar zijn. Indien u deze onderzoeken bestudeerd zou uw standpunt bijgesteld kunnen en moeten worden en wordt voorkomen dat onze leden in 2027 moeten reageren op uw handhavingsbesluiten.

Wij ontvangen graag binnen twee weken na dagtekening van deze brief uw reactie of u hiervoor openstaat, met voorstellen voor data vanuit uw kant. Staat u hiervoor niet open, dan vernemen wij graag waarom niet.

Om u gedeputeerde Boelema zelf uit het Eindhovens Dagblad te citeren naar aanleiding van de discussie over het intrekken van de vijf vergunningen van pluimveehouders: 'Liever een houdbare oplossing na langer praten, dan een besluit dat jarenlange onderwerp is van juridische procedures.'

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

[redacted]
Voorzitter

[redacted]
Secretariaat ZLTO De Peel
[redacted]
p/a: [redacted]
[redacted]
e-mail: zltodepeel@zlto.nl

[redacted]
De Peel